

KTU pedagogikos studijos: atvejo analizė

Doc. dr. Nijolė Bankauskienė

Ramunė Masaitytė

Kauno technikos profesinio mokymo centras, Kauno kolegija

Anotacija. Pastaruoju metu įvairiuose pasitarimuose ir konferencijose vis dažniau pasigirsta įvairių nuomonių dėl pedagogų rengimo Lietuvoje strategijos. Šią diskusiją inspiruoja keletas iššūkių. Šalis susiduria su nemenka demografinė problema: mokyklose mažėja ugdytinių, mokyklos optimizuojamos, sensta pedagogų kontingentas. Ši realybė daro tiesioginę įtaką mokytojų rengimo strategijai. Šiuo metu šalyje formuojasi du pedagogų rengimo centrai Kaune ir Vilniuje. Pastebėta, kad vis daugiau jaunų žmonių, jau baigusiu aukštąsias mokyklas, norėdami dirbti mokyklose, renkasi vienų metų pedagogikos studijas arba dar studijuodami renkasi gretutines pedagogikos studijas vietoj to, kad rinktųsi tik ketverių metų pedagogines studijas, todėl vis dažniau kalbama apie pedagogų rengimo tikslingumą Vilniaus universitete ir Vytauto Didžiojo universitete. Pedagogų rengimas išlieka ir Kauno technologijos universitete.

Esminiai žodžiai: pedagogikos studijos, pedagoginė kvalifikacija, pedagogų rengimas, pusiau nuotolinės studijos, pedagoginė praktika.

Abstract. Recently, different opinions on teacher training in Lithuania have been increasingly heard during various meetings and conferences. This discussion was inspired by a number of challenges. Currently, the country is facing a considerable demographic problem: a declining number of pupils at schools, optimization of school network, and aging teaching staff. This reality has a direct impact on the training strategy of teachers. A current offer is to establish two teacher-training centres in Vilnius and Kaunas, and to connect the universities of Klaipėda and Šiauliai to them. It has been noticed that more and more young people, who have graduated from higher education and want to work at schools, prefer one-year pedagogical studies, or even a double qualification degree instead of four years of full pedagogical studies. For this reason, there is an increasing interest in organizing pedagogical studies at Vilnius University and Kaunas University of Technology.

Key words: pedagogical studies, educational qualification, teacher training, semi-distance studies, teaching practice.

Įvadas

Šiandieninis mokytojas šiuolaikinėje mokykloje atlieka daug ir įvairių veiklų. Jam nebeužtenka būti tik geru savo srities specialistu, supratimo ir tiesos šaltiniu. XXI a. mokytojas turi gerai orientuotis nuolat besikeičiančioje visuomenėje, suprasti politinius, ekonominius ir socialinius pokyčius, mokėti juos įvardyti ir juos komentuoti mokiniams bei jų tėvams. Sudėtinga demografinė Lietuvos situacija, transformacijų lemiami nuolatiniai pokyčiai skatina mokslininkus diskutuoti apie pedagogų rengimo ypatumus, trūkumus ir problemas, svarstyti pedagogų rengimo strategijos ir reformavimo klausimus šalyje. Šiuo metu kai kuriuose universitetuose veikia pedagogų rengimo gretutinės studijos, kai specialistas gauna ne tik dalyko bakalauro diplomą, bet ir įgyja

pedagogo kvalifikaciją. Tokias programas turi ir Vilniaus universitetas, ir Kauno technologijos universitetas (KTU). Buvo teigiama, kad pedagogikos studijų neturėtų būti technologinio profilio Lietuvos universitetuose, tačiau pedagogų rengimas Kauno politechnikos institute (KPI) 1962–1991 metais įrodo, kad pedagogų rengimas technologinio pobūdžio universitete turi ne tik istoriją, bet ir solidžią patirtį. Dar ir šiandien vienu metų pedagogikos studijos KTU – profesinių studijų programa yra patraukli dėl jos realizavimo pusiau nuotoline forma.

Tyrimo problema: išanalizuoti pedagogikos studijų organizavimo ir įgyvendinimo KTU (KPI) istoriją nuo 1962 m. iki 2017 m., išryškinant galimybes ir iššūkius, nulemtus politinių, socialinių ir technologinių transformacijų.

Tyrimo *objektas* – pedagogikos studijų organizavimas KTU (KPI).

Straipsnio *tikslas*: pristatyti KTU (KPI) 1962–2017 metais vykdytų pedagoginių studijų programų analizės rezultatus, atskleidžiant jų pokyčius, ypatumus bei raidos proceso kompleksumą.

Siekiant tikslo, keliami šie uždaviniai:

- Aptarti pedagogikos studijų programą, veikusią KPI iki 1991 metų;
- Išanalizuoti pedagogikos studijų programas, vykdytas KTU po Nepriklausomybės atkūrimo Lietuvoje.

Tyrimo metodologija

Straipsnyje pristatomi tyrimo, grindžiamo trianguliacijos principu, rezultatai. Remiantis etnografinio tyrimo strategija derinami istorinės / dokumentinės apžvalgos, atvejo tyrimo ir interviu metodai. Tyrimo duomenų rinkimui taikyti mokslinės literatūros, dokumentų analizės, apklausos metodai. Kokybinių duomenų turinio (*content*) analizės rezultatai buvo interpretuojami laikantis kokybinio tyrimo duomenų analizės etapų.

Kaip teigia B. Bitinas, L. Rupšienė, V. Žydžiūnaitė (2008, I d., p. 126) „<...> etnografinės strategijos taikymo tendencija – ieškoti skirtumų ne tiek tarp skirtingų kultūrų, kiek atskleisti išsiskiriančių specifinėmis savybėmis tos pačios kultūros grupių ypatumus“. Tokių nuo vidutinio lygmens šiek tiek nukrypusių grupių, jų narių elgsenos aprašymui ir hipotetiniam paaiškinimui, kaip kompleksinė etnografinio tyrimo dalis, panaudotas atvejo tyrimas.

Kaip teigia R. Bruzgelevičienė ir L. Žadeikaitė (2007), *istorinė / dokumentinė apžvalga* leidžia svarstyti dabarties klausimus, problemas. Taigi, naudojant dokumentinį tyrimą, grįžtama į istoriją, ieškant atsakymų į dabarties klausimus (Qualitative Research Methods). Remiantis G. McCullochu (2004), pirmiausia keliais pjūviais apžvelgti pirminiai dokumentiniai šaltiniai, įvertintas ir nustatytas dokumentų autentiškumas, šaltinių liudijamų faktų aiškumas, suprantamumas. Dokumentiniuose šaltiniuose liudijamų faktų tikrumą ir suprantamumą, pasak G. McCullocho (2004) ir A. Marwicko (1970), padeda nustatyti šaltinio sukūrimo konteksto analizė.

Atvejo tyrimas ypatingas tuo, kad šį tyrimą sudaro vienas atskiras objektas, mūsų atveju KTU (KPI) pedagogikos studijų programa. „Pagrindinis atvejo analizės privalumas, lyginant su kitomis strategijomis – tyrėjo gilinimasis ne tik į istorinių dokumentų analizės rezultatus, bet ir į žmonių ar institucijų elgsenos ir veiklos subtilumus, sudėtingų

santykių analizę, nenumatytų veiksnių įtakos raišką – objekto ypatumus, kurių neįmanoma apčiuopti kitomis socialinio tyrimo strategijomis“ (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008, I d., p. 138). Tam naudotas interviu metodas.

Interviu – tai metodas, apimantis respondentų klausinėjimą ir įdėmų klausymąsi. M. Pattonas (1990), B. Bitinas, L. Rupšienė ir V. Žydžiūnaitė (2008) išskiria šešis interviu klausimų tipus. Šiame straipsnyje aptariamas tyrimas, kuriam pasitelkti tik keli M. Pattono nurodyti klausimų tipai, t. y. nuomonės (ką mano apie tiriamą problemą); jausmų (ką jaučia); žinojimo (ką žino apie tiriamą problemą) (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008). Interviu metodo privalumas tas, kad galima surinkti daug naudingos informacijos, svarbių detalių, dažnai nulemiančių naujas išvagas.

KPI pedagogikos studijų programos raida 1962–1991 metais

Pedagogikos mokslo ištakos KTU (tuometiniame KPI) siekia 1962 metus, kai Pedagogikos ir estetinio lavinimo katedros vedėjas prof. Andrius Novodvorskis inicijavo aukštojo mokslo didaktikos tyrimus. Tuometinėje ugdymo įstaigoje kilo būtinybė parengti dėstytojus dirbti pedagoginį darbą. Pagal inicijuotą programą „Pedagogika“, instituto rektoriaus siuntimu mokėsi tie dėstytojai, kurie neturėjo penkerių metų darbo stažo ir pedagoginio pasirengimo. Šioje programoje taip pat mokėsi ir IV–V kursų studentai, kurie planavo tęsti studijas doktorantūroje bei ateityje dirbti dėstytojais šiame institute ar šalies tuometiniuose technikuose.

Siekiant atskleisti 1962–1991 m. pedagogikos programos ypatumus, buvo atlikti 3 interviu. Juose dalyvavo tuometinė programos vadovė prof. habil. dr. L. Šiaučiukėnienė (Steponaitienė) bei dvi programos absolventės – doc. dr. N. Ambrasė (1985–1990 m. laida) ir lekt. R. Masaitytė (1986–1991 m. laida).

Interviu (2016 m. gegužės 14 d.) su prof. habil. dr. L. Šiaučiukėniene (Steponaitiene), kuri vadovavo programai nuo 1971 m. iki 1983 m., atskleidžia programos turinį ir jos įgyvendinimą. Kaip teigė prof. L. Šiaučiukėnienė, KPI buvo suformuotas 500 valandų kursas rengti gamybinio mokymo meistrus, kurie ruošėsi dirbti profesinėse mokyklose profesijos mokytojais ir gamybinio mokymo meistrais. Šioje programoje buvo dėstoma pedagogika, psichologija, aukštojo mokslo dėstytojų metodika (pradžioje šį kursą dėstė prof. A. Novodvorskis, vėliau – prof. R. Laužackas) ir gamybinio mokymo metodika (prof. L. Šiaučiukėnienė). Programoje studentai mokėsi tris semestrus. Šioje programoje mokėsi daugelis KPI (vėliau KTU) būsimų fakultetų dekanų, profesorių, docentų, padalinių vadovų.

Kaip prisiminė prof. L. Šiaučiukėnienė, į paskaitas susirinkdavo labai daug klausytojų, auditorija būdavo pilna pilnutėlė. Pedagogikos kursas tuometiniame Kauno politechnikos institute buvo labai populiarus, ypač tarp Mašinų gamybos fakulteto studentų. Profesorė prisiminė, kad vėliau panašias programas dėstytojams rengti ir šią patirtį diegti ėmė tuometinis Medicinos institutas, Lietuvos žemės ūkio ir Veterinarijos akademijos. Dažnai ir pati prof. L. Šiaučiukėnienė buvo kviečiama skaityti paskaitų pedagogikos tematika kitose Kauno aukštosiose mokyklose. Ilgametė KTU profesorė prisiminė, kad pedagogikos studijų pagrindu buvo inicijuota ir mokslinė-praktinė konferencija „Aukštojo mokslo

sistemos ir didaktika“. Konferencija buvo populiari visoje Lietuvoje. Joje dalyvaudavo KTU ir kitų Lietuvos universitetų bei aukštųjų mokyklų dėstytojai. Šiose konferencijose aktyviai dalyvaudavo KTU chemijos, matematikos, informacinių technologijų mokslų atstovai. Konferencijų tradicija buvo tęsiama ir po Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo.

KTU dėstytoja doc. dr. N. Ambrasė, baigusi šį fakultetą 1990 metais, teigia (remiantis 2016 m. rugsėjo 27 d. interviu), kad Mašinų gamybos fakultete buvo suformuota studentų pedagoginė grupė, kurioje ir mokėsi būsimieji dėstytojai. Nuo trečio kurso šios grupės studentai mokėsi pedagogikos, psichologijos, didaktikos, profesinio rengimo metodikos dalykų. Po penkerių studijų metų absolventams buvo išduoti inžinieriaus diplomai, kuriuose taip pat buvo nurodyti išklaustyti pedagogikos moduliai ir gauti įverčiai. Pagrindinius pedagoginius dalykus dėstė prof. L. Šiaučiukėnienė.

Anot Kauno kolegijos lektorės R. Masaitytės (remiantis 2016 m. rugsėjo 30 d. interviu), 1991 metais buvo išleista paskutinė inžinierių-pedagogų laida, iš viso 10 studentų. Šių studijų programoje pedagoginiai dalykai buvo inkorporuoti šalia inžinerinių studijų. Būtina pabrėžti, kad tai buvo dienišės studijos, kuriose studijavo studentai, jau baigę (daugelis su pagyrimu) studijas Lietuvos technikuose ir profesinėse mokyklose.

Apibendrinant interviu apžvalgą, galima teigti, kad prof. A. Novodvorskio, prof. L. Šiaučiukėnienės bei kitų KPI Pedagogikos ir estetinio lavinimo katedros darbuotojų dėka technologinio profilio institute buvo vykdomos sėkmingos pedagogikos programos studijos. Jos buvo skirtos būsimiems dėstytojams ir profesinio mokymo mokytojams rengti ir davė pradžią platesnei pedagogų rengimo tradicijai KTU.

Pedagoginių studijų raida KTU, atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę

I etapas

Atkūrus Nepriklausomybę Lietuvoje, Kauno technologijos universitete inicijuotos socialinės srities edukologijos magistro ir daktaro studijos (katedros vedėja prof. habil. dr. P. Jucevičienė). Tai pat buvo numatyta tęsti jau anksčiau (KPI) pradėtą pedagogų rengimą mokykloms. Tuo metu ugdymo įstaigose dirbo daug aukštąjį išsilavinimą turinčių mokytojų, baigusiu universitetines studijas, bet stokojančių pedagoginio išsilavinimo. Devintojo dešimtmečio viduryje tyrimai parodė, kad Kaune net 60 proc. visų mokytojų, dėstančių Kauno mokyklose informacinių technologijų kursą, neturėjo pedagogo kvalifikacijos.

Vadovaujant prof. P. Jucevičienei, aktyviai dalyvaujant prof. L. Šiaučiukėnienei, lekt. M. Masaičiui (pirmasis šios programos vadovas), 1996 metais buvo parengta specializuota profesinių studijų programa „Pedagogika“, teikianti buvusiems KPI, vėliau KTU, absolventams mokytojo kvalifikaciją pagal formulę 4 + 1.

1997 metais ši programa pradėta įgyvendinti. Ją pasirinko 44 mokytojai, turintys informacinių technologijų ir technologijų inžinieriaus aukštojo mokslo baigimo diplomus, dirbantys Kauno ir jo regiono bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose ir technikuose.

Tai buvo II studijų pakopos, 44 studijų kreditų programa. Paskaitos prasidėdavo darbo dienomis nuo 16 val. Studijos trukdavo dvejus metus. Studijų dalyviai įgydavo mokytojo diplomą.

Pažymėtina, kad šiame etape buvo stebimas aktyvus Kauno profesinių mokyklų mokytojų dalyvavimas šioje programoje. Taip pat dėl glaudaus bendradarbiavimo tradicijų tarp mokyklų mokytojų, ypač profesinių mokyklų, iškilo poreikis tobulinti šios programos organizavimo formas, siekiant sudaryti galimybę ir kitiems Lietuvos mokyklų / profesinių mokyklų mokytojams tobulėti.

II etapas

Lietuvoje nuo 1998 metų buvo pradėtas įgyvendinti PHARE projektas „Daugiašalis bendradarbiavimas nuotolinio mokymo tikslais“ (LicDM). Į šią programą įsijungė ir KTU. Prie šios veiklos ištakų buvo prof. A. Targamadzė, doc. D. Rutkauskienė, prof. P. Jucevičienė, doc. B. Simonaitienė (Bankauskienė, Masaitytė, 2016). Kilo idėja pradėti studijų ciklus nuotoliniu būdu. Ją parėmė visi edukologijos mokslinės grupės nariai. Prof. A. Targamadzė supažindino dėstytojus su programos transliavimo ir paskaitų organizavimo galimybėmis.

Buvo svarstoma, kaip galima geriau parengti pedagogikos paskaitas, kurios būtų transliuojamos visoje Lietuvoje. Tai buvo paskaitų paketai, kur medžiaga buvo paskirstyta ir pateikiama skaidrėmis. Visas mokomasis kursas buvo rengiamas modulinio mokymosi principu (Юцевичене, 1989). Studijų procesas buvo vykdomas transliuojant vaizdo konferencijas. Kiekvienam studijų moduliui buvo skiriama po keletą paskaitų. Išdėstomas vienas modulis, po to buvo studijuojamas kitas modulis. Studijos nuotoliniu būdu startavo 1999 m. rudenį.

Pirmieji dėstytojai, kurie vedė pirmąsias paskaitas nuotoliniu būdu – dr. D. Rutkauskienė, prof. N. Bankauskienė, prof. V. Jakavičius (Bankauskienė, Masaitytė, 2015).

Šiame etape pedagoginė programa buvo skirta asmenims įgyti pedagogo kvalifikaciją nuotoliniu arba pusiau nuotoliniu būdu, o joje dirbo gausus KTU edukologų ir nemažas pedagogų praktikų (metodinių, ekspertų) būrys.

Į programą „Pedagogika“, realizuojamą nuotoliniu būdu, 1999 metais buvo priimta 50 studentų iš Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Kauno, Biržų ir Tauragės. Studijos buvo suplanuotos dviem mokslo metams. Programos direktorius – edukologijos doktorantas, fizikos ir informacinių technologijų vyresnysis mokytojas M. Masaitis.

2000 metais į šias nuotolines studijas buvo priimti 25 studentai. Studijų trukmė – 2 mokslo metai. Programos direktore tampa socialinių mokslų daktarė, lietuvių kalbos mokytoja ekspertė N. Bankauskienė, nes M. Masaitis labiau susitelkė į daktaro disertacijos rengimą.

Apibendrinant galima teigti, kad šiame etape pedagogikos programoje pasirinkta nuotolinio mokymo forma pasiteisino, nes suteikė plačias galimybes kelti savo kvalifikaciją ir kitų Lietuvos regionų pedagogams.

III etapas

Atsižvelgiant į Lietuvoje vykusius ekonominius, socialinius, politinius pokyčius, 2001 metais ši programa buvo suglaudinta iki vieno studijų metų (Bankauskienė, Masaitytė, 2016). Tuo metu veikė dieninė (nuosekliųjų studijų) pedagogikos studijų programa (48

studijų kreditai), o neakivaizdinė pedagogikos studijų programa buvo įgyvendinama nuotolinių studijų forma.

2001 metais šios programos trukmė jau buvo sutrumpinta iki vieno mokslo metų. Į studijas buvo priimta 25 studentai. Programos direktore tampa socialinių mokslų daktarė N. Saugėnienė, nes doc. dr. N. Bankauskienė tampa Edukacinės kompetencijos centro direktore.

Į šią nuotolinių studijų programą buvo priimami pedagogai, dirbantys įvairaus tipo mokyklose, technologijų bei informatikos mokytojai, turintys atitinkamos srities aukštojo mokslo (dažniausiai KPI, KTU) diplomą, bet neturintys pedagoginio išsilavinimo. Dėstomi moduliai buvo teorinio pobūdžio, kadangi programoje mokėsi jau dirbantys ir turintys nemažą pedagoginę praktiką mokytojai, pedagoginės praktikos modulių nebuvo įvesta.

Vaizdo konferencijų metu buvo perduodamas dinaminis paskaitų vaizdas į nutolusias klases, įsteigtas Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Vilniuje. Vėliau tokios klasės įsteigtos Utenoje, Visagine, Marijampolėje ir kituose Lietuvos miestuose. Studentai paskaitų metu rinkdavosi į tokias klases. Į tokias klases procesui organizuoti buvo paskirti tutoriai, kurie rūpinosi transliacijos ryšiais ir pedagoginės medžiagos sklaida. Naudodamiesi technologijomis studentai matydavo ir girdėdavo dėstytojus. Buvo užtikrinamas ir atgalinis ryšys iš nuotolinių klasių. Paskaitų skaidrės buvo rengiamos iš anksto ir nusiunčiamos į nutolusias klases, studijų proceso metu parengti skaidrių paketai būdavo studentams išdalijami.

Studentams, kurie mokėsi pirmuosius metus, paskaitos vyko kiekvieną trečiadienį nuo 16 val. iki 20 val. Studentai, kurie mokėsi II kurse, paskaitų klausydavosi kiekvieną ketvirtadienį nuo 16 val. iki 20 val. Programa tapo populiari, nes mokytojams, besimokantiems šioje programoje, nereikėjo atsitraukti nuo tiesioginio darbo nutolusiuose nuo Kauno regionuose. Taip buvo taupomos studentų, o kartu ir mokyklų lėšos ir laikas.

2000 m. gruodžio mėnesį buvo parengta programos savianalizės ataskaita. 2001 m. vasario mėnesį atvykusi Ekspertų komisija studijų programą įvertino kontroversiškai: SKVC Ekspertų taryba turėjo nuspręsti, kokiai studijų pakopai teks šią programą ateityje priskirti. Taip pat galutinės ekspertų grupės išvada, gauta vėliau (2001-05-28), buvo nepalanki KTU (ją pasirašė net keturi šios ekspertų grupės nariai), tačiau prof. B. Bitinas su ja nesutiko.

Apibendrinant galima teigti, kad, atsižvelgiant į anksčiau minėtus Lietuvoje vykusius ekonominius, socialinius, politinius pokyčius bei turint omenyje ateities perspektyvą (vyksta mokytojų kartų kaita, ateina jauni žmonės, turintys mažą ar neturintys jokios pedagoginio darbo patirties), galima sutikti su kai kuriais programos vadovų teiginiais. T. y. kad „programa skiriama visų pirma tiems dirbantiems pedagogams, kurie neturi profesinio išsilavinimo, ir tiems KTU absolventams, kurie nori pasirinkti pedagogo veiklą, todėl būtina atkreipti dėmesį į praktikos įvedimą. Pažymėtina, kad programa gana populiari. KTU specializuota profesinių studijų programa „Pedagogika“ vertintina gerai, jos turinyje ir realizacijoje nėra esminių trūkumų. Programos reikalingumas abejonių nekelia, ypač atsižvelgus į tai, kad Kaune nėra specialios pedagogų perkvalifikavimo institucijos. Patikslinus kai kuriuos aspektus, programa laikytina optimalia.“ Todėl šios programos akreditacija Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 785 buvo laikinai pratęsta 2002-04-30 ir sėkmingai veikė dar 10 metų, iki 2012 metų (Savianalizės suvestinė, 2011, p. 7).

IV etapas

Atsižvelgus į aplinkoje vykstančius pokyčius ir dar kartą įvertinus ekspertų išvadas, išsiplėtė įvairių specializacijų diegimo poreikis ir galimybės. Į programą buvo priimami technologijas, informacines technologijas, verslo ir ekonomikos pagrindus bei chemiją mokyklose dėstantys mokytojai, baigę bakalauro atitinkamas studijas, bet neturintys pedagoginės kvalifikacijos.

Visi šioje studijų programoje dirbantys dėstytojai 2000 m. vasarą ir 2001 m. žiemą dalyvavo Lietuvos Respublikos švietimo ministerijos organizuotuose A.P.P.L.E seminaruose Vilniuje ir Kaune, susipažino su pedagoginės veiklos tobulinimo tyrimo metodologija (*action research*), išmoko ją diegti studijų procese. Teorinėms studijoms programoje buvo skiriama 32 studijų kreditai, o tiriamajam darbui (*action research*) – 16 kreditų.

Diplomoto mokytojo specialiųjų profesinių studijų programa, pavadinta „Pedagogikos studijos“ (2002/2003 mokslo metais), buvo patobulinta ir sudaryta iš trijų blokų, apėmė 48 studijų kreditus:

I blokas – įvadinis teorinis (ugdė bendruosius veiklos gebėjimus).

II blokas – teorinis (plėtojo specialiąsias pedagogines kompetencijas).

III blokas – skirtas dalyko dėstyimo metodikai (ugdomi specifiniai gebėjimai).

2007/2008 m. m. specialiųjų profesinių studijų programa, vėl pavadinta „Pedagogika“, buvo išplėsta, patvirtintos naujos specializacijos: lietuvių kalbos, užsienio kalbų mokymas, socialinis pedagogas. Ir toliau ši vienu metų trukmės programa buvo priskiriama II studijų pakopai. Į ją stėjo mokyti mokomojo dalyko bakalauro diplomą turintys mokytojai, siekiantys įgyti pedagogo kvalifikaciją. Jiems buvo suteikiami mokytojo diplomai. Nuo 2008 metų iki 2010 metų šią specialiųjų profesinių studijų programą baigė dar 75 asmenys.

Apibendrinant galima teigti, kad šiame etape buvo sutelktas dėmesys į praktinio mokymo bloką, įvestas 16 kreditų tiriamasis darbas.

V etapas

2011 metais šio tipo programos visoje Lietuvoje patyrė esminius pokyčius, nes 2010 m. sausio 8 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras savo įsakymu Nr. V-54 patvirtino naują Pedagogų rengimo reglamentą. Pedagoginių studijų apimtis tapo ne mažesnė kaip 60 ECTS kreditų (iki 2011-09-01 – 40 kreditų), teorinė dalis ne mažiau kaip 30 ECTS kreditų (iki 2011-08-01 – 20 kreditų), pedagoginės praktikos apimtis ne mažesnė kaip 30 ECTS kreditų (iki 2011-09-01 – 20 kreditų). Baigus studijas išduodamas ne diplomai, o mokytojo kvalifikaciją patvirtinantis pažymėjimas.

Veikusios vienu metų studijų pedagogikos programos buvo perregistruotos į laipsnio nesuteikiančių studijų (bepakopes) VI lygio programas.

Nuo 2011 metų KTU prasidėjo paskaitų internetinė transliacija. Atsirado techninė galimybė ne tik transliuoti, bet ir įsigyti šios programos paketus. Studentai, nedalyvavę tiesioginėje transliacijoje, galėdavo atsisiųsti įrašus į kompiuterius ir stebėti jiems patogiu metu. 2011 metais pedagogus rengiančioje programoje buvo įsteigtos naujos specializacijos „Matematikos mokymas“, „Fizikos mokymas“, „Biologijos mokymas“, „Etikos mokymas“.

Nuo 2011 metų iki 2013 metų šią programą baigė 221 asmuo. Tokį didelį studentų skaičių lėmė tai, kad KTU Socialinių mokslų fakulteto Ugdymo sistemų katedros edukologai, dirbantys šioje programoje, įsijungė į ES finansuojamą projektą „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra (VP1-2,2-ŠMM-02-V)“ bei glaudžiai bendradarbiavo su Edukacinės kompetencijos centru, dalyvavo jo inicijuotuose projektuose.

2012 metais Lietuvoje veikusios tokio pobūdžio programos Studijų kokybės vertinimo centro pakviestų ekspertų iš Europos Sąjungos buvo ekspertuotos, sukritikuotos dėl nepakankamo dėmesio pedagoginei praktikai ir neakredituotos. KTU studijų programa „Pedagogika“, gavusi 18 balų iš 24 galimų, taip pat buvo neakredituota (Pažyma dėl vykdomų studijų programų išorinio vertinimo, 2012-09-10).

2013 metais, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gruodžio 12 d. įsakymu, buvo parengta nauja programa „Pedagogikos studijos“, kuri turėjo būti vykdoma pusiau nuotoliniu būdu (nuotoliniu būdu dėstomi tik teoriniai dalykai). Pažymėtina, kad šioje programoje labiau subalansuota teorija ir praktika. Ši programa apėmė 60 studijų kreditų, jos trukmė – vieni metai. Tai VI lygio, laipsnio nesuteikiančių studijų programa. Programa modernesnė; išsiplėtė jos specializacijų spektras (16 specializacijų), įvedant istorijos mokymo, kūno kultūros mokymo specializacijas. Didesnis dėmesys buvo numatytas pedagoginei praktikai: Pedagoginės praktikos – 1 (12 studijų kreditų) ir Pedagoginės praktikos – 2 (18 studijų kreditų) metu studentai veikia numatytoje, sėkmingai dirbančiose ugdymo įstaigose. Pedagoginė praktika atliekama ir mokyklose partnerėse – KTU gimnazijoje, KTU inžinerijos licėjuje, KTU Vaižganto progimnazijoje, Kauno Antano Smetonos gimnazijoje, Kauno Jėzuitų gimnazijoje, Kauno „Aušros“ gimnazijoje, Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijoje, Kauno Jono Basanavičiaus gimnazijoje, Kauno rajono Babtų gimnazijoje. Praktikos metu studentai kaupia informaciją baigiamajam studijų projektui (3 studijų kreditai), atlieka pedagoginės veiklos tobulinimo kokybinį tyrimą (*action research*). Dėl šių pokyčių per pastaruosius trejus metus itin padidėjo asmenų, norinčių studijuoti pedagoginėse studijose, skaičius. Naujoji laipsnio nesuteikiančių studijų programa startavo 2014 m. rudenį.

Šio etapo aptartis išryškino dėmesį pedagoginei praktikai, kas aktualu vykstant mokytojų kartų kaitai, bei paskaitų internetinės transliacijos suteikiamas galimybes, siekiant atliepti Pedagogų rengimo reglamentą (2010 m. sausio 8 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-54).

Išvados

1. Pedagogikos studijos, skirtos asmenims, norintiems įgyti pedagogo kvalifikaciją, gali būti suskirstytos į du periodus: nuoseklų, stabilų, ankstyvąjį nuo 1962 m. iki 1991 m. ir dinamišką, chaotišką, lemiamą nuolat aplinkoje vykstančių pokyčių antrąjį programos vystymosi periodą 1997–2017 m.
2. Antrąjį Pedagogikos programos vystymosi ir tobulėjimo periodą sąlygiškai galima suskirstyti į penkis etapus nuo 1997 m. iki 2017 m., kurie išryškina studijų proceso kompleksiskumą, nuolatinių pokyčių nulemtus iššūkius, strateginių sprendimų problemas:

- 1 etapas – specializuotų profesinių studijų programos „Pedagogika“ *steigimo ir plėtojimo etapas* nuo 1997 m. iki 1999 m. (II studijų pakopa, teikiamas pedagogo diplomas).
- 2 etapas – *nuotolinių studijų pradžios įdiegimo etapas*, derinant programos veiklą su nuotolinių dieninių studijų forma nuo 1999 m. iki 2002 m.
- 3 etapas – specialiųjų profesinių studijų programos „Pedagogika“ *vystymosi ir stiprinimo etapas* (II studijų pakopa, baigus studijas, įteikiamas diplomas) nuo 2002 m. iki 2010 m.
- 4 etapas – *programos kaitos etapas* – programos pervadinimas į laipsnio nesuteikiančių studijų VI lygio, bepakopę studijų programą nuo 2011 m. iki 2013 m.
- 5 etapas – naujos laipsnio nesuteikiančių studijų programos „Pedagogikos studijos“ *tobulinimo etapas* nuo 2014 m. iki 2017 m.

Diskusija

Šiandien Lietuvoje, netylant diskusijoms apie pedagogų rengimo ypatumus, trūkumus ir problemas, tenka nuolat girdėti, kad iš esmės reikia reformuoti pedagogų rengimą šalyje. Pateikiamos įvairios nuomonės, priimami drastiški sprendimai valstybės mastu: panaikintas Lietuvos edukologijos universitetas, suformuoti du stiprūs pedagogų rengimo centrai. Viename jų – VDU įsteigta Švietimo akademija. Šiuo metu dar rengiami pedagogai Šiaulių ir Klaipėdos universitetuose. Ryškėja ir kita nuomonė: galima rengti pedagogus ir pagal formulę 4 + 1, t. y., bakalaurams įgijus specialybę, tęsti studijas ir dar vienus metus siekti pedagogo kvalifikacijos.

Diskusinis klausimas: įvertinus ilgametę ir įvairiapusę KTU (KPI) pedagoginių studijų patirtį bei atsižvelgiant į IV pramonės revoliucijos keliamus iššūkius, kur ir kaip turėtų būti organizuojamas ir įgyvendinamas šiandieninis pedagogų rengimas?

Literatūra

- Bankauskienė, N., Masaitytė, R. (2015). *Informacinių technologijų taikymas rengiant pedagogus: KTU atvejis*. Studijos šiuolaikinėje visuomenėje: 2-os tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. Šiauliai: Šiaurės Lietuvos kolegija, 2015, p. 4–13.
- Bankauskienė, N., Masaitytė, R. (2016). *Teachers training by distance teaching method: the 15-year experience at Kaunas university of technology // Society. Integration. Education: proceedings of the international scientific conference, May 27-28, 2016*. Rezekne: Rezeknes Technologiju akademija. 2016, vol. 1, p. 35–46.
- Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas. Sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
- Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija. I d.* Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
- Bruzgelevičienė, R., Žadeikaitė, L. (2007). Dokumentinis tyrimas kaip socialinio kokybinio tyrimo metodas. *Pedagogika*, 86, 82–89.
- Kauno technologijos universiteto Pedagogikos (X100) krypties Savianalizės suvestinė (2011).
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-54 „Dėl pedagogų rengimo reglamento“.

- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. V-1742 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymo Nr. V-54 „Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“.
- Marwick, A. (1970). *The nature of history*. London: Macmillan.
- McCulloch, G. (2004). *Documentary research in education, history and the social sciences*. London and New York: Routledge. Falmer, Taylor & Francis Group.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). London: Sage.
- Qualitative Research Methods [žiūrėta 2019 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: http://uk.geocities.com/balihar_sanghera/qrmdocumentaryresearch.html.
- Studijų kokybės vertinimo centro (2012-09-10) pažyma Nr. SV5-35 „Dėl vykdomų studijų programų išorinio vertinimo“.
- Telešienė, A. (2006). *Ekologinis diskursas Lietuvoje 1989–2005 m.*: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, sociologija (05S). Kaunas. Prieiga per internetą: http://www.socforumas.lt/files/events/disertacija%20su%20priedais_telešienei.doc.
- Юцевичене, П. (1989). *Теория и практика модульного обучения*. Каунас: ШВисеса.

Pedagogical Studies at Kaunas University of Technology: A Case Study

Nijolė Bankauskienė, Ramunė Masaitytė

Kaunas technical vocational education centre, Kaunas College

S u m m a r y

The purpose of this research paper is to reveal the teacher training experience history at Kaunas University of Technology from 1962 until nowadays, highlighting the importance of the experience accumulated during the five decades, at the same time emphasizing the idea that the university has a unique opportunity to organize teacher-training programmes in a semi-distant way.

Since autumn 1999, such one-year semi-distant teacher training programme has been the only one in Lithuania. This programme is designed for those teachers who already work or intend to work as teachers at secondary schools, but, although having a higher education diploma, they lack teacher's qualification. The programme is open to all potential students from the whole Europe. The programme is distinguished by a well-matched coherence of 30 credits of theoretical courses and 30 credits of practice. Most often, the pedagogical practice is organized at partner schools of the university. Students can also enter their practice at schools of their own choice.

The article consists of two parts. The first part deals with the history of teacher training at Kaunas University of Technology from 1962 to 1991. The second part of the research paper analyses the development of pedagogical studies (including a semi-distant teacher-training programme) from 1997 to the present day. The article emphasizes the scientific and practical contribution of professors A. Novodvorskis, L. Šiaučiuikėnienė, B. Bitinas, P. Jucevičienė and others, to the development of pedagogy studies at Kaunas University of Technology.